

Betreft: consultatiereactie van de buitenlandse CDA afdeling België met betrekking tot oprichting kiescollege voor Nederlandse niet-ingezetenen bij de Eerste Kamerverkiezing

Geachte heer/mevrouw,

Wij verwelkomen de grondwetswijziging die Nederlanders in het buitenland woonachtig in de gelegenheid stelt hun stem uit te brengen voor de Eerste Kamer.

In het kort komt ons commentaar neer op het volgende:

1. De voorgestelde correctiefactor is behulpzaam, maar houdt onvoldoende rekening met het geringe aantal Nederlanders in het buitenland die als stemgerechtigd geregistreerd staan ten opzichte van het totaal aantal Nederlanders in het buitenland.
2. Er moet meer worden ingezet om het aantal geregistreerde kiesgerechtigde Nederlanders in het buitenland te vergroten. Dit kan door bij de verlenging van het paspoort dit als een keuze voor te leggen.
3. Er zou naar Europees voorbeeld een herzieningsclausule moeten worden opgenomen, om deze wet te evalueren en mogelijk te herzien.

Een aanzienlijk deel van de naar schatting 800.000 Nederlanders in het buitenland woont in de grensstreek met Nederland. In Vlaanderen betrof dit in 2020 al meer dan 145.000 Nederlanders.¹ In Duitsland betrof dit voor 2020 150.530 Nederlanders, waarvan het merendeel in de aan Nederland grenzende deelstaten Nordrhein Westfalen en Niedersachsen.² Veel Nederlanders die in het buitenland wonen behouden een sterke band door familie, vrienden en werk. Het is goed dat deze betrokkenheid nu ook tot uitdrukking kan worden gebracht door stemrecht voor de Eerste Kamer.

Wij hebben begrip voor de keuze van de regering om op basis van het aantal geregistreerde stemgerechtigde Nederlanders in het buitenland het stemgewicht voor het kiescollege te bepalen. Door het ontbreken van gegevens van het totaal aantal Nederlanders en het totaal aantal stemgerechtigde Nederlanders duurzaam woonachtig in het buitenland, zou anders het stemgewicht bepaald moeten worden op basis van een schatting. Dat zou een arbitraire factor in de verkiezingsuitslag kunnen worden die vatbaar is voor manipulatie.

De voorgestelde correctiefactor draagt bij aan een compensatie voor het geringere gewicht aan stemwaarde, maar houdt geen rekening met het relatief kleine aantal Nederlanders in het buitenland die als stemgerechtigd geregistreerd staan. Het zorgt er wel voor dat qua stemgewicht per geregistreerde stemgerechtigden, de stemwaarde per potentiële Nederlandse kiezer in het buitenland ongeveer gelijk is aan de stemwaarde voor de meeste Nederlandse provincies.

Ter illustratie, op basis van de afgelopen Tweede Kamerverkiezingen waren er 92.772 geregistreerde stemgerechtigden in het buitenland.³ Volgens art. 6 in de uitvoeringswet zou

¹ Statistiek Vlaanderen, Bevolking naar nationaliteit, 15 juli 2021, [Bevolking naar nationaliteit - Statistiek Vlaanderen](#)

² Destatis, Bevölkerung und Erwerbstätigkeit Ausländische Bevölkerung Ergebnisse des Ausländerzentralregisters, 29 maart 2021, pp. 96-98, https://www.destatis.de/DE/Themen/Gesellschaft-Umwelt/Bevoelkerung/Migration-Integration/Publikationen/Downloads-Migration/auslaend-bevoelkerung-2010200207004.pdf?__blob=publicationFile

³ Gemeente Den Haag, Uitslag Tweede Kamerverkiezingen 21 maart 2021 buitenland, [Uitslagen Tweede Kamerverkiezing 2021 | Gemeente Den Haag](#)

dit een aantal van 37 leden van het kiescollege betekenen. Toepassing van de formule voor bepaling van het kiesgewicht per lid van het kiescollege⁴ komt uit op: 33,34.⁵ Het totale kiesgewicht voor de groep in het buitenland bevindt zich daarmee op afgerond 1.234, (zonder de correctiefactor zou dit slechts 927,5 zijn geweest).⁶ Ter vergelijking het totale stemgewicht van de kleinste Nederlandse provincie Zeeland met 290.453 stemgerechtigden had een totale stemwaarde van 3.822.⁷ Qua stemwaarde per kiesgerechtigde komt dit neer voor Zeeland op 0,01316 en voor Nederlandse stemgerechtigde in het buitenland op 0,0133.⁸

In de toekomst zou er meer moeten worden ingezet om het aantal geregistreerde kiesgerechtigde Nederlanders in het buitenland te vergroten. Het vereenvoudigen van de registratie kan daaraan bijdragen. Deze verloopt op dit moment via de Gemeente Den Haag en vereist o.a. het uitprinten van formulieren en identiteitsbewijs. Hoewel, dit registratieproces niet langer voor iedere verkiezing herhaald hoeft te worden, is het een stap die stemgerechtigden in Nederland niet hoeven te nemen. In de praktijk vormt dit een belemmering die er voor zorgt dat minder personen zich registreren.

Een manier om de registratie te vereenvoudigen is om Nederlandse niet-ingezetenen bij de verlenging van hun Nederlandse paspoort te vragen of zij stemrecht willen hebben in Nederland. Verlenging van het paspoort geschiedt niet langer automatisch en vereist daarom iedere tien jaar een bewuste keuze om de Nederlandse nationaliteit te behouden. Hierbij past ook de keuze om als kiesgerechtigd geregistreerd te staan.

Naar Europees voorbeeld zou deze wet ook een herzieningsbepaling moeten bevatten om te evalueren of deze wet naar behoren functioneert. Daarbij kan ook in overweging genomen worden of de correctiefactor voldoet. De evaluatie zou kunnen plaatsvinden in het jaar volgend op de eerst komende Provinciale Verkiezingen van 15 maart 2023.

Met vriendelijke groet,

Simon Rooze

Namens CDA afdeling België

$$SW_{KCNl} = \frac{Kiesgerechtigden_{NI}}{Leden_{KCNl} * 100} * \frac{Inwoners_{NL}}{Kiesgerechtigden_{NL}}$$

⁴ Memorie van toelichting, p.10

⁵ $(92772 / (37 * 100)) * (17,6 \text{ miljoen} / 13,2 \text{ miljoen}) = 33,34$

⁶ $33,34 * 37 = 1233,6$ (kiesgewicht * aantal leden kiescollege)

⁷ Mogelijkheden voor de stemgewichten voor het Kiescollege voor Niet-ingezetenen, Simon Otjes, p.

4. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-985846.pdf>

⁸ $1234 \text{ (totaal stemgewicht)} / 92.772 \text{ (aantal stemgerechtigden in het buitenland)} = 0.0133$